

Materiál na mimoriadne rokovanie
HSR SR 14. 10. 2024

bod 2

STANOVISKO

k Národnému strednodobému fiškálno-štrukturálnemu plánu na roky 2025-2028

1. Všeobecne k materiálu

Národný strednodobý fiškálno-štrukturálny plán SR na roky 2025–2028 predstavuje viacročný rozpočtový rámec, ktorý má zabezpečiť súlad s európskymi fiškálnymi pravidlami a zároveň podporiť realizáciu národných strategických priorít. Dokument predstavuje kľúčový nástroj pre dosiahnutie fiškálnej udržateľnosti a podporu hospodárskeho rastu. Definuje stratégiu a potrebu opatrení na zníženie deficitu verejných financií a stabilizáciu verejného dlhu v horizonte nasledujúcich štyroch rokov. Súčasne prezentuje záväzok vlády na realizáciu investičných projektov a reforiem zameraných na zvýšenie produktivity, konkurencieschopnosti a sociálnej súdržnosti.

V kontexte nedávnej reformy európskych rozpočtových pravidiel, Národný strednodobý fiškálno-štrukturálny plán záväzne stanovuje trajektóriu povoleného rastu čistých verejných výdavkov a reformné a investičné priority na ďalšie štyri roky. Slovensko, ako krajina výrazne čeliaca demografickému tlaku populácie, musí už do niekoľkých rokov dosiahnuť rozpočtovú pozíciu blízko vyrovnaného hospodárenia. Zavádzajú sa každoročné limity na rast čistých výdavkov, ako jediný záväzný operatívny nástroj, ktorého plnenie sa následne bude vyžadovať. Už aktuálny strednodobý plán špecifikuje približne tretinu potrebnej konsolidácie zo svojho 4-ročného horizontu. Na naplnenie celého strednodobého plánu je potrebné do roku 2028 prijať konsolidačné opatrenia v objeme 4,4 % HDP, teda 7 miliárd eur. Vláda zatiaľ prijala opatrenia v čistom objeme 1,4 % HDP na prvý rok. Ide najmä o reformu sadzieb DPH, zvýšenie korporátnej dane pre veľké podniky, zvýšenie sektorových daní v regulovaných odvetviach, či zacielenie sociálnych výdavkov na nízkopríjmových obyvateľov. Väčší konsolidačný balíček zároveň kryje niektoré nové výdavky najmä v sociálnej oblasti a tiež umožňuje vytvorenie rezervy na nepredvídaný vývoj. Zvyšné konsolidačné opatrenia na horizonte plánu pre roky 2026 až 2028 budú postupne špecifikované v ďalších návrhoch rozpočtových plánov v nasledujúcich rokoch, aj v nadväznosti na aktualizáciu makro-ekonomického a rozpočtového vývoja. V strednodobom pláne vláda predstavuje plánované a realizované reformy a investície naprieč kľúčovými štrukturálnymi oblasťami, ktoré prispievajú k naplneniu spoločných priorít EÚ a špecifických odporúčaní pre Slovensko.

2. Stanovisko KOZ SR

Národný strednodobý fiškálno-štrukturálny plán nahrádza Program stability. Keďže sa vláda rozhodla prijať 4-ročný konsolidačný plán, tak jej cieľ je stabilizovať dlh už do konca volebného obdobia. Do roku 2028 tak cieľ pokles deficitu k 2 % HDP a maximálny rast čistých výdavkov stanovuje do roku 2028 na úrovni 8,1 %. Naplnenie vytýčeného plánu predpokladá prijatie konsolidačných opatrení v objeme 4,4 %, t. j. 7 miliárd eur, pričom prijatý

„konsolidačný balíček“ pre rok 2025 by mal priniesť v čistom 1,4 % HDP (opatrenia zahŕňajú reformu sadzieb DPH, zvýšenie korporátnej dane pre veľké podniky, atď.). Zvyšné konsolidačné opatrenia pre roky 2026 až 2028 budú špecifikované v ďalších návrhoch rozpočtových plánov v nasledujúcich rokoch.

KOZ SR sa k jednotlivým už prijatým opatreniam pre rok 2025 vyjadrila na mimoriadnom rokovaní HSR SR k návrhu zákona, ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v súvislosti s ďalším zlepšovaním stavu verejných financií a k návrhu zákona o dani z finančných transakcií a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Keďže Národný strednodobý fiškálno-štrukturálny plán SR sa opiera o prijaté opatrenia v uvedených dvoch zákonoch, s ktorými KOZ SR nesúhlasila, možno konštatovať, že schválené opatrenia síce ambiciózne napĺňajú cieľ, ale budú mať negatívne dopady na domácnosti a zamestnancov. Tak, ako sú opatrenia vyskladané môžu výrazne spomaliť hospodársky rast, znížiť spotrebu domácností a znova urýchliť rast inflácie, čo negatívne ovplyvní makroekonomický vývoj. Absencia reformných opatrení a konsolidačná záťaž najmä na príjmovej strane môže spôsobiť zvýšenie optimalizácie výnosov a nákladov podnikateľských subjektov, prípadne až obchádzanie daňových povinností. Domácnosti a zamestnanci naopak takéto možnosti optimalizácie nemajú a prijaté konsolidačné opatrenia ich plne negatívne zasiahnu.

Ďalej na príjmovej strane sú otáznymi aj skutočné príjmy z novo zavedenej dane z transakcií pre podnikateľov. Odhad príjmov z úplne novej dane sa opiera o skúsenosti z Maďarska, tak je otáznymi, či sa prognózované príjmy z tejto dane skutočne v uvedených výškach v jednotlivých rokoch aj dosiahnu.

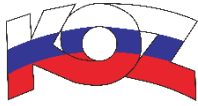
Vo volebnom roku 2027 plánuje vláda deficit na úrovni 3 %, čo je prísnejší cieľ, ako vyplýva z trajektórie rastu čistých výdavkov (v takom prípade by klesol deficit na úroveň 3,6 %). Ambicióznejší cieľ vo vyššom poklese deficitu o 0,6 p. b. chce vláda dosiahnuť najmä cez zlepšenie úspešnosti výberu daní. KOZ SR vo svojich stanoviskách k rozpočtom verejnej správy opakovane túto možnosť pre zlepšenie príjmov rozpočtu požadovala. Konkrétne opatrenia vlády, ale majú byť zverejnené až v Akčnom pláne boja proti daňovým únikom, preto nie je možné vyhodnotiť reálnosť dosiahnutia plánovaného cieľa.

Vzhľadom na nepriaznivý demografický vývoj bude musieť v ozdravovaní verejných financií pokračovať aj nasledujúca vláda. V tomto kontexte za problematické považujeme absenciu reformy dôchodkového systému, ktorý je okrem iného dlhodobo nesystémovo dofinancovaný zo štátneho rozpočtu.

V pláne je uvedené, že v roku 2025 budú koncentrované vysoké výdavky na obranu, čo v súčasnom stave verejných financií považujeme za zbytočne prítťažujúce a nárast výdavkov by mal byť miernejší.

Konsolidačné opatrenia na výdavkovej strane predstavujú 0,6 % HDP. Táto položka je podľa KOZ SR nadhodnotená, lebo je zrejmé, že zdravotnícke profesie použijú nátlakové akcie a konsolidácia sa v časti plátov zdravotníkov bude s veľkou pravdepodobnosťou ešte meniť. V tejto súvislosti zároveň uvádzame, že je neakceptovateľné, aby na konsolidáciu doplácali zamestnanci verejného sektora. Vláda v rozpočte verejnej správy na roky 2024 až 2026 konštatovala, že pristúpi k dôkladným analýzám výdavkov celej verejnej správy, napriek tomu sa znižujú osobné výdavky bez akejkoľvek analýzy. KOZ SR dlhodobo požaduje, aby akékoľvek zmeny v zamestnanosti verejného sektora boli výsledkom prirodzených zmien vyvolaných reformami, zefektívňovaním procesov, znižovaním byrokracie a pod. a prirodzeným odchodom zamestnancov do dôchodku.

V časti reformy a investície vláda prezentuje, že v ďalšom období v rámci konsolidácie plánuje výraznejší príklon k zdaňovaniu majetku a zavedenie environmentálnych daní, k čomu KOZ SR vo svojich stanoviskách dlhodobo vládu vyzývala, preto očakávame, že sa reálne aj pristúpi k uvedeným reformám. Zdôrazňujeme však, že reformy musia byť tvorené v celospoločenskej zhode, na základe odbornej diskusie, vrátane sociálneho dialógu.

3. Závěry a odporúčania

Vzhľadom na charakter materiálu a na skutočnosť, že sumarizuje už prijaté opatrenia, KOZ SR berie predložený Národný strednodobý fiškálno-štrukturálny plán SR na roky 2025–2028 na vedomie.